

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Türkiye

Avrupa Birliği'nin Yeni Çok Yıllı Mali Çerçevesi (MFF)

Sivil Toplum ve Filantropi Açısından
Neler Deđişiyor?

Ekim, 2025

Avrupa Komisyonu’nun 2028—2034 dönemini kapsayan **yeni Çok Yıllı Mali Çerçeve (Multiannual Financial Framework — MFF)** için yürüttüğü istişare süreci, yalnızca Avrupa Birliği (AB) kurumlarının değil, Avrupa genelindeki filantropi ve sivil toplum ağlarının da öncelikli gündemlerinden biri. TÜSEV olarak üyesi olduğumuz **Philea (Philanthropy Europe Association)** bünyesinde biz de bu sürece ortak bir çalışmayla katkı sunuyor, Avrupa bütçesinin demokratik katılım, sosyal kapsayıcılık ve dayanışma ilkelerini güçlendirecek şekilde şekillenmesini savunuyoruz.

Yeni MFF Nedir, Neyi Değiştiriyor?

MFF, AB’nin önümüzdeki yedi yıllık dönem için bütçesini ve harcama önceliklerini belirleyen temel çerçevedir. Yeni dönem taslağı, “Daha Güçlü Bir Avrupa İçin 2028—2034 AB Bütçesi” başlığıyla sunuldu ve 2028—2034 yıllarını kapsayacak.

Komisyon, önceki döneme göre **daha sade, tutarlı ve esnek** bir finansman mimarisi öneriyor. Fonlar arasındaki koordinasyonu artırmak için **Ulusal ve Bölgesel Ortaklık Planları (NRP)** oluşturulması planlanıyor; böylece Avrupa Sosyal Fonu (ESF+), Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF) ve Tarım Politikaları (CAP) tek bir çatı altında toplanacak.

Bu yaklaşım, bürokratik karmaşıklığı azaltma ve fonların daha hızlı harekete geçmesini sağlama potansiyeli taşıyor. Ancak Philea’ya üyesi kurumlarla yaptığımız ortak değerlendirmede, bu modelin **sosyal içerme ve yoksullukla mücadele alanlarında belirsizlikler** barındırdığını görüyoruz. Sosyal politikalar için öngörülen **%14’lük hedefin** somut bağlayıcılıktan yoksun olmasının, Avrupa’nın sosyal politika taahhütlerini zayıflatabileceğini söylemek mümkün. Ayrıca, sosyal içerme için geçmişte kullanılan %25’lik bağlayıcı oranın oldukça gerisinde kalıyor. Diğer yandan, küçük ölçekli sosyal ekonomi kuruluşları için **performansa dayalı finansman yaklaşımı**, eşitsizlikleri derinleştirme riski taşıyor.

Yeni çerçevede artık **Avrupa Sosyal Fonu için ayrı bir bütçe kalemi** bulunmuyor. Sosyal içerme, çocuk yoksulluğuyla mücadele veya yerel kapasite inşası gibi alanlarda fon tahsisleri, üye devletlerin önceliklerine bırakılıyor. Bu durum, sosyal politikaların AB düzeyinde bağlayıcı bir zeminden ulusal takdire kayması anlamına geliyor.

Filantropi ve AB Politikalarının Kesişim Noktasında

Philea çatısı altındaki tüm üyeler gibi, biz de TÜSEV olarak filantropinin AB politikalarıyla daha yapısal biçimde kesişmesi gerektiğine inanıyoruz. MFF süreci bu açıdan önemli bir dönüm noktası: Avrupa’da vakıflar, bağışçılar ve sosyal yatırımcılar yalnızca fon sağlayıcı değil, aynı zamanda **yenilikçi çözümler üreten ortaklar** olarak görülmeli.

Philea ile birlikte hazırladığımız değerlendirme notunda, filantropinin AB bütçesinde **üç düzeyde rol oynayabileceği** vurgulanıyor:

1. **Uygulayıcı ve ortak finansör** olarak – AB programlarıyla birlikte hibe veya yatırım destekleri sağlamak,
2. **Bilgi üretici ve ağ kurucu** olarak – yerel bilgi birikimini ve güven ilişkilerini AB politikalarına taşımak,
3. **Politika ortağı olarak** – sosyal ekonomi, çevre, kültür veya gençlik alanlarında stratejik hedeflerin şekillenmesine katkı vermek.

Philea, AB kurumlarına bu doğrultuda somut öneriler sundu:

- **Komisyonunda merkezi bir sivil toplum “temas noktası”** kurulması,
- **Eş-finansman ve ortak hibe (co-granting) mekanizmalarının** geliştirilmesi,
- **AB fonlarıyla vakıf kaynaklarının eşleştirileceği (matching fund)** araçların hayata geçirilmesi,
- Küçük ölçekli girişimler için **idari yüklerin azaltılması**,
- Ve farklı sektörleri bir araya getiren **sektörler arası** finansman modellerinin yaygınlaştırılması.

Bu önerilerin Avrupa Sosyal Haklar Sütunu ve **Sosyal Ekonomi Eylem Planı (SEAP)** hedefleriyle de uyumlu olduğunun altını çizmek önem taşıyor. Philea üyeleri olarak, yerel temelli sosyal girişimler, vakıflar ve tüm STK’ların AB politikalarına daha erken aşamalarda dahil edilmesi gerektiğini vurguluyoruz.

AgoraEU ve Kültür Programları: Yeni Fırsatlar, Eski Sorular

Yeni MFF kapsamında önerilen **AgoraEU Programı** kültür, medya, demokrasi ve sivil toplum alanlarını bir araya getiriyor. Toplam 8,6 milyar avroluk bütçesiyle program üç ana eksende yapılandırılmış durumda:

- **Creative Europe — Culture** (Yaratıcı Avrupa — Kültür Programı, 1,8 milyar avro),
- **Media+** (Medya+ Programı, 3,2 milyar avro),
- **Democracy, Citizens, Equality, Rights and Values** (Demokrasi, Yurttaşlık, Eşitlik, Haklar ve Değerler Programı, 3,6 milyar avro).

Kültür ve demokrasi alanlarını aynı çatı altında toplayan bu yeni yapının, Avrupa’da toplumsal dayanıklılığı güçlendirme potansiyelini önemsiyoruz. Özellikle **bağımsız medya, sanatsal ifade özgürlüğü, cinsiyet eşitliği ve toplumsal katılım** konularına kaynak ayrılması önemli bir gelişme. Ancak, bu artışa rağmen sivil toplumun program içindeki konumunun henüz netleşmemiş olması dikkat çekici.

SBütçe artışı umut verici olsa da, bu kaynakların sivil toplum kuruluşlarına gerçekten ulaşabilmesi ve yerelde fark yaratabilecek girişimleri destekleyecek biçimde tasarlanması kritik önemde.

Sosyal Haklar ve Yerel Katılım Üzerine

Yeni MFF, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen’in “2050’ye kadar yoksulluğu ortadan kaldırma” hedefini destekleyecek şekilde kurgulansa da MFF taslağının bu hedefi gerçekleştirecek araçlardan yoksun olduğu görülüyor.

Philea ile birlikte hazırladığımız ortak görüşte, **sosyal harcamaların ayrı bir bütçe kalemiyle güvence altına alınması ve Avrupa Sosyal Fonu’nun zayıflatılmaması gerektiğini, çocuk yoksulluğu için en az %5, sosyal içerme için en az %25’lik bağlayıcı fon oranlarının korunması gerektiğini savunuyoruz.**

Yeni çerçevenin “esneklik” getirmesi, bazı üye ülkeler açısından sosyal politikalara daha fazla yatırım anlamına gelebilir. Ancak bağlayıcı kurallar olmadan, bu esneklik kimi ülkelerde sosyal yatırımları azaltma sonucunu da doğurabilir. Bu durum, Avrupa’nın 2030 ve 2050 yoksullukla mücadele hedeflerine ulaşmasını zorlaştırabilir.

Türkiye Açısından Neden Önemli?

Türkiye, AB’nin aday ülkeleri arasında yer alıyor ve **IPA III (2021—2027)** programı kapsamında AB desteklerinden yararlanıyor. Yeni MFF döneminde geliştirilecek politikalar, **2027 sonrasında tasarlanacak yeni Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı’nın** (muhtemel **IPA IV**) çerçevesini ve Türkiye’deki sivil toplumun bu kaynaklara erişim biçimini doğrudan etkileyecek.

AB’nin sosyal ekonomi, kültür, iklim ve gençlik politikalarındaki yeni öncelikleri, Türkiye’deki sivil topluma yönelik AB kaynaklarının hedeflerinin değişmesi anlamına gelebilir. Diğer yandan **yeşil ve dijital dönüşüm, yerel katılım ve sosyal inovasyon** başlıklarının güçlenmesi, Türkiye’deki filantropi kurumlarının Avrupa ağlarıyla daha sıkı iş birlikleri kurmasını kolaylaştırabilir.

Bu bağlamda TÜSEV olarak, AB sürecinde Türkiye’deki filantropi ve sivil toplumun daha anlamlı biçimde tanınmasını savunuyor; hem AB düzeyinde hem ulusal politikada daha kapsayıcı bir sivil toplum vizyonunun inşa edilmesi için çalışıyoruz.

Ortak Hedef: Daha Katılımcı ve Dayanışmacı Bir Avrupa

Philea çatısı altındaki kuruluşlar olarak, filantropinin yalnızca finansal bir güç değil, demokratik ve toplumsal bir güç olduğunu savunuyoruz. Yeni MFF sürecinde

paylaştığımız bu perspektif, Avrupa'nın geleceğini şekillendirecek temel değerlerle doğrudan bağlantılı: **katılımcılık, adalet, dayanışma ve kapsayıcılık.**

TÜSEV olarak biz de Avrupa'daki bu ortak sesin bir parçası olmaya ve Türkiye'de sivil toplumunun deneyimlerini bu diyaloga taşımaya devam ediyoruz. Önümüzdeki aylarda Komisyon'un nihai taslağı üzerinde müzakereler sürerken, Philea üyeleriyle birlikte, **sivil toplumun karar süreçlerinde anlamlı biçimde yer aldığı bir Avrupa bütçesi** için çalışmayı sürdüreceğiz.